

до реєстр. № 6112
від 28.09.2021

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел./факс: 255-49-56 E-mail: k_reglam@rada.gov.ua

---

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до ст. 51 Регламенту Верховної Ради України щодо посилення відповідальності за недотримання дисципліни та норм етики народними депутатами на пленарному засіданні», внесений народним депутатом України Приходько Н.І. (реєстр. № 6112 від 28.09.2021)

Згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України від 28 вересня 2021 року (електронна картка документа (655970) Комітет на засіданні 16 жовтня 2023 року (протокол № 169) розглянув проект Закону України «Про внесення змін до ст. 51 Регламенту Верховної Ради України щодо посилення відповідальності за недотримання дисципліни та норм етики народними депутатами на пленарному засіданні», внесений народним депутатом України Приходько Н.І. (реєстр. № 6112 від 28.09.2021), висновок Комітету з питань бюджету на законопроект (від 1 грудня 2021 року (електронна картка документа (744304), а також висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України (від 27 вересня 2023 року № 16/03-2023/212135 (1334608).

Відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про порядок денний десятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 5 вересня 2023 року № 3369-ІХ проект Закону (реєстр. № 6112) включено до переліку тих питань, які доручається підготувати і доопрацювати для розгляду на сесії (розділ II порядку денного). Водночас, до переліку питань, затверджених у додатку до Постанови Верховної Ради України від 7 лютого 2023 року № 2910-ІХ «Про План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2023 рік» питання, законодавче врегулювання якого запропоновано законопроектом (реєстр. № 6112), не включено.

Згідно з частиною третьою статті 93 Регламенту Верховної Ради України та предмета відання Комітету, визначеного Постановою Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів

Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 29 серпня 2019 року № 19-IX, Комітет зазначив, що проект Закону України (реєстр. № 6112) внесено на реєстрацію згідно з частиною першою статті 89, частиною другою статті 90 та частинами першою, другою і шостою статті 91 Регламенту Верховної Ради України, за підписом особи, яка має право законодавчої ініціативи, разом з проектом постанови, яку пропонується Верховній Раді України прийняти за результатами розгляду законопроекту, пропозицією щодо кандидатури доповідача на пленарному засіданні, пояснювальною запискою, порівняльною таблицею, які подані в електронній формі.

Метою прийняття законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці до нього, є «встановлення відповідальності за порушення дисципліни та норм етики народними депутатами України на пленарних засіданнях Верховної Ради України».

Для досягнення вказаної мети пропонується внести зміни до статті 51 Регламенту Верховної Ради України (шляхом викладення її змісту в новій редакції).

Комітет зазначив, що при оформленні законопроекту допущено деякі неточності техніко-юридичного характеру, а саме:

ініціатор законопроекту пропонує викласти у новій редакції всю статтю 51 Регламенту Верховної Ради України, тоді як зміст частин першої, третьої, шостої та сьомої залишається незмінним, а доповнення пропонуються лише до окремих частин цієї статті (другої, четвертої та п'ятої). Тому з точки зору правил законодавчої техніки, в даному випадку доречніше була б пропозиція викласти в новій редакції ті частини статті 51 Регламенту Верховної Ради України, до яких пропонуються зміни;

назва законопроекту не зовсім відповідає змісту запропонованих змін, оскільки останні стосуються збільшення переліку дій, що є неприпустимими у контексті дотримання дисципліни та норм етики народними депутатами України на пленарному засіданні Верховної Ради України, та у разі допущення яких комітет, до предмета відання якого належать питання регламенту, надає відповідний висновок, згідно з яким Верховна Рада України може прийняти рішення про позбавлення народного депутата України права брати участь у пленарних засіданнях (до п'яти пленарних засідань). При цьому запропоновані зміни не стосуються норми щодо посилення відповідальності за недотримання народним депутатом України дисципліни та норм етики на пленарному засіданні Верховної Ради України (тобто кількість пленарних засідань, права участі в яких може бути позбавлений народний депутат України, залишається незмінним);

у новій редакції частини першої статті 51 у контексті заборони народним депутатам України вчиняти певні дії запропоновано визначення таким діям «що негативно впливають на авторитет народного депутата України як «публічного діяча». Вважаємо, що застосування до народного депутата України в контексті запропонованих змін до Регламенту Верховної Ради України словосполучення «публічний діяч» є не зовсім коректним, оскільки

його правовий статус в першу чергу визначається спеціальним Законом – «Про статус народного депутата України», що визначає його як представника Українського народу у Верховній Раді України, а не як «публічного діяча»¹;

за правилами нормопроєктування назва закону не має містити скорочень, відтак слова та цифри статті, до якої пропонуються зміни, варто викласти без скорочення, – а саме «статті 51».

По суті запропонованих змін Комітет звернув увагу на таке.

Положеннями статті 51 Регламенту Верховної Ради України передбачено вимоги щодо дотримання народними депутатами України дисципліни та норм етики на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

Так, зокрема, відповідно до частини другої вказаної статті передбачено, що «На пленарному засіданні народний депутат не повинен перешкоджати викладенню або сприйняттю виступу (вигуками, оплесками, вставанням, розмовами по мобільному телефону тощо), вживати образливі висловлювання та непристойні слова, закликати до незаконних дій».

Змінами до вказаної частини суб'єкт права законодавчої ініціативи пропонує передбачити, що народним депутатам України забороняється на пленарних засіданнях перешкоджати викладенню або сприйняттю виступу (вигуками, оплесками, вставанням, розмовами по мобільному телефону, тощо), вживати образливі висловлювання та непристойні слова, закликати до незаконних дій, застосовувати фізичну силу, а також іншим чином порушувати загальноприйняті норми дисципліни та етики, які негативно впливають на авторитет народного депутата як публічного діяча. Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку щодо змісту запропонованої новели зазначає про необхідність її редагування, оскільки «самі по собі норми дисципліни та етики не можуть негативно впливати на авторитет народного депутата».

Таким чином законопроектом пропонується замість рекомендації не здійснювати певні дії встановити заборону їх вчиняти, а також – розширити перелік тих дій, що є неприпустимими з точки зору дотримання народним депутатом України дисципліни та норм етики на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

У розвиток вказаних змін цілком логічними є зміни, запропоновані до частин четвертої та п'ятої статті 51 Регламенту Верховної Ради України, щодо визначення повноважень головуєчого на пленарному засіданні Верховної Ради України попереджати народного депутата України про неприпустимість не лише висловлювань у разі виголошення останнім

---

¹ Статус «публічного діяча» як фізичної особи, яка виконує або виконувала протягом останніх трьох років визначені публічні функції в Україні поширюється на народного депутата України у контексті застосування норм Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (положення пункту 37 частини першої статті 1 вказаного Закону).

образливих слів на адресу іншого народного депутата України або депутатської фракції (депутатської групи), а також і про неприпустимість дій – у разі порушення народним депутатом України дисципліни «іншим чином».

Проте, вжиття в статті терміну щодо порушення народними депутатами України дисципліни «іншим чином» потребує уточнення з можливим зазначенням переліку конкретних дій, які можна було б трактувати як порушення дисципліни та етики на пленарному засіданні Верховної Ради України.

У частині порядку розгляду комітетом, до предмета відання якого належать питання регламенту, питання дотримання народними депутатами України дисципліни та норм етики, ініціатор законопроекту пропонує розгляд такого питання за заявою народного депутата України, депутатської фракції (депутатської групи), на адресу яких були виголошені образливі слова, або які зазнали перешкод під час виступу чи до яких застосували фізичну силу. Тобто на відміну від чинної редакції, не лише у разі виголошення образливих слів народні депутати України можуть ініціювати розгляд комітетом питання дотримання дисципліни та норм етики на пленарному засіданні Верховної Ради України, а ще й у випадках, зокрема, застосування фізичної сили.

Водночас, Комітет звернув увагу на те, що передбачений у законопроекті термін «застосування фізичної сили» є дискусійним, оскільки не дає чіткого розуміння, які дії можуть вважатися такими, що «застосовані з фізичною силою». При цьому зі змісту запропонованої редакції очевидно, що йдеться про дії із застосуванням не лише фізичної сили, а й про фізичний вплив у будь-яких проявах, окрім тих, що мають ознаки кримінального правопорушення. Своєю чергою, частиною шостою статті 51 Регламенту Верховної Ради України передбачено порядок дій головуючого на пленарному засіданні Верховної Ради України у разі вчинення народним депутатом України дій, що містять ознаки кримінального правопорушення.

Комітет зазначив, що Кримінальним кодексом України передбачено кримінальну відповідальність за дії, вчинені щодо народного депутата України, а саме – за посягання на його життя (стаття 112); за незаконний вплив у будь-якій формі на народного депутата України з метою перешкодити виконанню ними службових обов'язків або добитися прийняття незаконних рішень (стаття 344); за погрозу вбивством, заподіяння шкоди здоров'ю, знищенням або пошкодженням майна, а також викрадення або позбавлення волі щодо народного депутата України (стаття 346).

З приводу запропонованих законопроектом змін до частини другої статті 51 Регламенту Верховної Ради України (щодо «застосування фізичної сили») у висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на законопроект (реєстр. № 6112) також зазначається, що «застосування «фізичної сили, про яке йдеться у проекті, може розглядатись як насильство, наслідки якого встановлені у частині першій статті 37 Закону України «Про статус народного депутата України», а саме: «за умисне

заподіяння народному депутату,..... тілесних ушкоджень, нанесення побоїв чи вчинення інших насильницьких дій у зв'язку з виконанням ним депутатських повноважень винні особи несуть відповідальність, встановлену законом». Згідно із приписами статті 112 Кримінального кодексу передбачено, що посягання на життя народного депутата України карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі з конфіскацією майна або без такої».

Крім того у вказаному висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України звертається увага на змістовні недоліки окремих положень, що потребують редагування, а також недоліки техніко-юридичного характеру, що стосуються певних особливостей структури законопроектів, якими пропонуються зміни до чинних законів (щодо нумерації структурних частин законопроекту) та оформлення таких законопроектів (у частині наведення джерел опублікування законів, якими вносилися зміни до відповідних статей, частин, пунктів, підпунктів тощо чинної редакції закону).

Враховуючи викладене та керуючись положеннями пунктів 2, 3 частини першої статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», частини третьої статті 93, статті 108, пункту 1 частини першої статті 111, пункту 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет ухвалив висновок на проект Закону України «Про внесення змін до ст. 51 Регламенту Верховної Ради України щодо посилення відповідальності за недотримання дисципліни та норм етики народними депутатами на пленарному засіданні», внесений народним депутатом України Приходько Н.І. (реєстр. № 6112 від 28.09.2021), та прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду законопроекту в першому читанні – прийняти його за основу з урахуванням зауважень, висловлених у висновках Комітету та Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України.

Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України із зазначеного питання визначено голову Комітету.

Голова Комітету

С.В. КАЛЬЧЕНКО

